

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්වගාණනය කළ මතය

සි/ස ශ්‍රී ලංකා රජයේ වාණිජ විවිධ නීතිගත සංස්ථාව “සමාගම” 2023 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2023 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2023 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය තත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවල අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 තත්වගාණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්වගාණනය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිවලට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්වගාණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, සමාගම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය සමාගම ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

සමාගමේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, සමාගමේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී. ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන් , වේතනාත්විත මහඟුරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද ,අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාලත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම් වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව්කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ සමාගමේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ සමාගමේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, සමාගම ක්‍රියා කර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,

- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල නොවීම

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 01හි 32 ඡේදය අනුව වත්කම් හා වගකීම් හිලව කර නොදැක්විය යුතු වුවද, වර්ෂ 2 ක සිට වර්ෂ 5 ක් දක්වා නිරවුල් නොකළ රු.15,230,311ක් වූ අත්තිකාරම් ශේෂයන් අඩුකර වෙළඳ ණයගැති ශේෂය රු.338,829,077 ක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්වා තිබුණෙන් ණයගැතියන් රු.15,230,311කින් උණගණනය වී තිබුණි. එසේම ණයහිමියන්ගෙන් ලැබිය යුතු වටිනාකම වූ රු.9,050,348 ක් අඩුකර වෙළඳ ණයහිමි ශේෂය වන රු.290,036,187 මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්වා තිබුණෙන් ණයහිමියන් රු.9,050,348කින් උණ ගණනය වී තිබුණි.	ණයගැති ශේෂය ගිණුම්ගත කර ඇත්තේ ණයගැතියන්ගෙන් ලැබියයුතු ශේෂයෙන් ඔවුන්ගෙන් ලැබී ඇති අත්තිකාරම් මුදල් අඩුකර ශුද්ධ ණයගැති ශේෂයන් ලෙසය.අත්තිකාරම් මුදලින් රු. මිලියන 345 ක් ශ්‍රී ලංකා යුධ භාමුදාවෙන් ලද අත්තිකාරම් ලැබීමක් වන අතර ඔවුන්ගේ ලද ඇණවුමක් මත මේ සඳහා විකුණුම් සිදුවී අවසන් වී ඇත. එමෙන්ම ලංකා සතොස ආයතනයෙන් රු. මිලියන 14 ක අත්තිකාරම් මුදලක් ලැබී ඇති අතර ඒ සඳහා ද විකුණුම් සිදුවී අවසන් වී ඇත. ඉදිරියේදී ණයගැතියන්ගෙන් ලැබී ඇති අත්තිකාරම් මුදල් වෙනම ගිණුම් තුළ පෙන්වීමට කටයුතු කරනු ලැබේ. ණයහිමියන් සම්බන්ධව වත්කම් හා වගකීම් හිලව කර දැක්වීමක් සිදුකර නොමැති අතර ණයගැති ලෙජරයේ ණයහිමියන්ට ගෙවිය යුතු මුදල තොග මිලදී ගන්නා අවස්ථාවේදී බැර වශයෙන් දැක්වෙන අතර එම ණය මුදල ණයහිමියන්ට ගෙවීම් සිදුකරන අවස්ථාවේදී හර වශයෙන් නිවැරදිව ගිණුම් ගත වී ඇත.	ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අනුව කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 02 අනුව තොග අගය කිරීමේදී පිරිවැය හෝ ශුද්ධ උපලබ්ධි අගයෙන් අඩු අගය පදනම් කරගත යුතු වුවත් රු.1,467,189,374ක් වූ තොග අගය කිරීමේ දී පිරිවැය පමණක් සලකා තිබූ අතර, ශුද්ධ උපලබ්ධි අගයට තොගය ගණනය කිරීමක් සිදු කර නොතිබුණි.	වෙළඳ තොගයේ ශුද්ධ උපලබ්ධි අගයන් ගණනය කිරීම ප්‍රායෝගිකව අපහසු වන අතර වසරකට වඩා වැඩි තොග සඳහා 5% අපහායන ප්‍රතිපාදනයක් සිදුකර ඇත.	ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අනුව කටයුතු කළ යුතුය.
(ඇ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 8 හි 42 වැනි ඡේදයට අනුව ප්‍රමාණාත්මක පූර්ව කාලපරිච්ඡේද වැරදි අතීතානුයෝගීව සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නිවැරදි කළ යුතු අතර වැරද්ද සිදු වූ පූර්ව කාල පරිච්ඡේදය සඳහා සංසන්දනාත්මක නැවත සකස්කල අගයන් දැක්විය යුතුය. එසේම ප්‍රමිතියෙහි 49 ඡේදය අනුව වැරදි නිවැරදි කිරීම් සම්බන්ධ තොරතුරු මූල්‍ය	මින් ඉදිරියට ඔබගේ නිරීක්ෂණ හා යෝජනා අනුගමනය කරමින් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිය අනුව අදාළ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ හෙලිදරව් කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.	-එම-

ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කල යුතුය. නමුත් සමාගම විසින් ප්‍රමිතියට පටහැනිව, මධ්‍යම මට්ටමේ රජවාස ව්‍යාපෘතිය සඳහා 2021/2022 මූල්‍ය වර්ෂය තුළදී ලැබුණු රාජ්‍ය ප්‍රදාන වටිනාකම වන රු.22,924,908ක් නිවැරදි කිරීමේදී සමාලෝචිත වර්ෂයේ රාජ්‍ය ප්‍රදාන ලැබීම් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල දක්වා තිබුණි.

- (ඇ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 16 හි 34 ඡේදය ප්‍රකාරව දේපළ පිරිසිදු හා උපකරණ වසර 3කට හෝ වසර 5කට වතාවක් ප්‍රත්‍යාගණනය කළයුතු වුවත් සමාලෝචිත වර්ෂයේ මාර්තු 31 දිනට පිරිවැය රු.226,240,000ක් වූ ඉඩම්, රු.76,650,751ක් වූ ලී බඩු උපකරණ, රු.53,311,892ක් වූ පරිගණක, රු.4,604,753ක් වූ මෙවලම් හා උපකරණ, හා රු.46,498,023ක් වූ කාර්යාල උපකරණ 2012 වර්ෂයෙන් පසුව ප්‍රත්‍යාගණනය කර නොතිබුණි.

වත්කම් ප්‍රත්‍යාගණනය සිදු කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ගෙන ඇති අතර 2023/2024 වර්ෂයේදී ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියට අනුව ප්‍රත්‍යාගණනය කරන ලද වත්කම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ පෙන්වීම කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ. මේ පිළිබඳව 2022/2023 වර්ෂයේ ගිණුම් ප්‍රකාශනයෙහි සටහන් අංක 2.2.2 යටතේ සඳහන් කර ඇත. -එම-
- (ඉ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 16 හි 51 ඡේදය ප්‍රකාරව වත්කමක අවශේෂ වටිනාකම සහ ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය අඩුම තරමින් සෑම මුදල් වර්ෂයක් අවසානයේදීම සමාලෝචනය කළයුතු අතර අපේක්ෂා තත්ත්වයන් ඉහතදී කළ ඇස්තමේන්තු වලින් වෙනස් වන්නේ නම් එම වෙනස්කම ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 08 ප්‍රකාරව ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක වෙනසක් ලෙස ගිණුම්ගත කළයුතු වුවත් 2023 මාර්තු 31 දිනට සම්පූර්ණයෙන් ක්ෂය කරන ලද රු.125,382,242ක් වූ වත්කම්වල ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය සමාලෝචනය කර නොතිබුණි.

ආයතනය විසින් වත්කම් ගිණුම්ගත කිරීමේදී ඒ වෙනුවෙන් දරණ ලද සියළු පිරිවැය සහ වියදම් ඇතුළත් කර ඇති අතර පිරිවැය රු.125,382,242 වන ගොඩනැගිලි, ලී බඩු උපකරණ, කාර්යාල උපකරණ - පරිගණක, කාර්යාල උපකරණ - වෙනත් සහ මෙවලම් සහ උපකරණ සම්පූර්ණයෙන් ක්ෂය වී ඇති නමුත් එම වත්කම් නැවත භාවිතා කල හැකි තත්වයේ පවතින බැවින් තවදුරටත් භාවිතයේ පවතී. 2022/2023 වර්ෂයේදී සියළුම වත්කම් භෞතික සත්‍යාපන සිදුකර ප්‍රත්‍යාගණනයක් සිදුකිරීමට පියවර ගෙන ඇත. ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අනුව කළ යුතුය.
- (ඊ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 20 හි 28 ඡේදය ප්‍රකාරව රාජ්‍ය ප්‍රදාන ලැබීම් මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ වෙනමම හෙළිදරව් කළයුතු වුවත් වර්ෂය තුළදී ලැබූ රු.1,379,052ක් වූ ප්‍රාග්ධන ප්‍රදාන මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ දක්වා නොතිබුණු අතර 39 (a) ඡේදය ප්‍රකාරව රාජ්‍ය ප්‍රදාන ගිණුම්ගත කිරීමට අදාල ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කර නොතිබුණි.

වර්ෂය තුළදී ලැබූ රු. 1,379,052 ක් වූ ප්‍රාග්ධන ප්‍රදාන මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ ප්‍රාග්ධන ප්‍රදාන වැඩිවීම අඩුවීම යටතේ පෙන්වා ඇති අතර ඉදිරි වර්ෂයේදී ගිණුම් පිළියෙල කිරීමේදී ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අංක 20 හි 28 ඡේදය ප්‍රකාරව රජයේ ප්‍රදාන ලැබීම් මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ වෙනම පෙන්වීම කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ. -එම-

(උ) 2023 මාර්තු 31 දිනට අස්පාඨය වත්කම් මෙම වත්කම 2022/2023 වර්ෂය ගිණුම්කරණ (පරිගණක මෘදුකාංග) වටිනාකම අවසානයේදී ප්‍රත්‍යාගණනය කර ඇති අතර ප්‍රමිත අනුව රු.9,330,001 ක් සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකා එම වටිනාකම ගිණුම්වල දක්වා ඇති අතර ඒ කටයුතු කළ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 38 අනුව, අස්පාඨය අනුව 2023/2024 වර්ෂයේ ගිණුම් පිළියෙල යුතුය. වත්කම් (Intangible Assets) හඳුනාගැනීමේ කිරීමේදී මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා වූ සටහන් පදනම, ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය, තුළ අදාළ තොරතුරු හෙළිදරව් කිරීමට භාවිතාකරන ක්‍රමක්ෂය අනුපාතය ආදී පියවර ගනු ලැබේ. තොරතුරු ඇතුළත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කර නොතිබුණි.

(ඌ) ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිත අංක 07 (SLFRS 07) අනුව වගකීම් සඳහා ඇපයට ඔබගේ නිරීක්ෂණ හා යෝජනා සම්බන්ධව -එම- අවදානය යොමු කරමින් මින් ඉදිරියට අදාළ අනාවරණ කිරීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ අනාවරණය කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ගනු යුතු වුවද සමාගම විසින් බැංකු පහසුකම් ලැබේ. (Banking Facility) ලබා ගැනීම සඳහා ඇපයට තබා ඇති මහජන බැංකුවේ රු.1,008,700,000ක් වූ ස්ථාවර තැන්පතු මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කර නොතිබුණි.

1.5.2 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම නිර්දේශය

(අ) 2023 මාර්තු 31 දිනට පැවති සමාගම විසින් වාර්ෂිකව සිදුකරන තොග අඩුමාන හා රු.42,167,379ක් වූ තොග අඩුමාන හා රු.9,689,479ක් වූ තොග අධිමාන වාර්ෂික තොග සත්‍යාපනය කිරීමේදී තොග අතිරික්ත සහිත අයිතම හා ගිණුම්වලින් වෙනමම හෙළිදරව් නොකර තොග ඌණනා සහිත අයිතම වෙන දැක්විය යුතුය. විකුණුම් පිරිවැය යටතේ දක්වා තිබුණි. වෙනම හඳුනාගනු ලැබේ. මේ දීර්ඝකාලීන වශයෙන් සිදුවන මෙම තොග සම්බන්ධව අදාළ අංශයන් විසින් කරන හානි පෙර වර්ෂය හා සැසඳීමේ දී සියයට 262 කින් ඉහළ ගොස් තිබුණි. ලද පැහැදිලි කිරීම් මත පදනම්ව කලයුතු නිවැරදි කිරීම් සිදුකර ඇති අතර අයකර ගැනීමට ඇති වටිනාකම තොග පාලන ප්‍රතිපත්තිය අනුව අයකර මුදල අයකර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය කටයුතු සිදුවෙමින් පවතී.

(ආ) ලැබිය යුතු ස්ථාවර තැන්පතු පොළීය ගිණුම්ගත කිරීමේදී රඳවාගැනීමේ බදු අඩුකල පසු වටිනාකම ගිණුම්ගත කල යුතු ලැබිය යුතු පොළී අදායම් ගිණුම යටතේ ගිණුම් ගතකර ඇති අතර ස්ථාවර තැන්පතු කල් පිරුණු පසු රඳවා වටිනාකම වන පිළිවෙලින් රු.174,159,655ක් හා රු.35,961,370ක් ගැනීමේ බදු සහතික නිකුත් කරනු ලබන අතර එම අවස්ථාවේදී නියමිත රඳවා ගැනීමේ බදු සඳහා වන නියමිත පොළී මුදල හඳුනාගනු ලබයි. නිෂ්චිත පොළී මුදල හඳුනාගැනීමෙන් පසු ලැබිය යුතු පොළී අදායම් ගිණුමෙන් රු.10,506,051කින් අධි ගණනය වී තිබුණු රඳවා ගැනීමේ පොළී අදායම් ගිණුමට

අතර, ලැබිය යුතු රඳවාගැනීමේ බදු මාරු කිරීම සිදුකරනු ලබයි. රු.10,506,051කින් උණගණනය වී තිබුණි.

(ඇ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව 2023 මාර්තු 31 දිනට ගෙවිය යුතු එකතුකළ අගය මත බදු වටිනාකම රු.2,909,027ක් වූ අතර එකතුකළ අගයමත බදු ප්‍රේෂණ පත්‍ර අනුව, සමාලෝචිත වර්ෂය වෙනුවෙන් රු.12,486,683ක් 2023 අප්‍රේල් 20 දින ගෙවා තිබුණි. එබැවින් ප්‍රතිපාදන වෙන් කිරීමකින් තොරව සමාලෝචිත වර්ෂය වෙනුවෙන් ගෙවීම් කිරීම හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල බදු වියදම හා ගෙවිය යුතු එකතුකළ අගය මත බදු වටිනාකම රු.9,577,656කින් උණ ගණනය වී තිබුණි.

2023 මාර්තු මාසය සඳහා එකතු කළ අගය මත බදු වාර්ථාව අනුව රු.12,486,683 මුදල දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවට ගෙවා ඇති අතර මේ සම්බන්ධ විශ්ලේෂණ කටයුතු සිදු කරමින් පවතින අතර යම් මුදලක් වැඩිපුර ගෙවා ඇති බව තහවුරු වුවහොත් ඉදිරියේදී එකතු කළ අගය මත බදු ගෙවීමේදී එම වෙනස අඩුකර ගෙවීමට කටයුතු කරනු ඇත.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගෙවිය යුතු එකතුකළ අගය මත බදු සඳහා ප්‍රතිපාදන වෙන්කළ යුතුය.

(ඈ) මධ්‍යම ප්‍රදර්ශනාගාරය සඳහා සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළ ගෙවිය යුතු කුලී වටිනාකම රු.87,500ක් වුවද, සමාගම විසින් 2022 සැප්තැම්බර් 01 දින සිට 2024 අගෝස්තු 31 දක්වා කාලපරිච්ඡේදය සඳහා මුළු කුලී වටිනාකම රු.300,000ක් අත්තිකාරම් ගිණුම හර ලෙස හා උපචිත කුලී ගිණුම බැර ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සටහන් කර තිබුණි. එම හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අත්තිකාරම් වටිනාකම රු.300,000කින් හා උපචිත කුලී රු.212,500කින් අධිගණනය වන අතර කුලී වියදම් රු.87,500කින් උණ ගණනය වී තිබුණි.

මධ්‍යම ප්‍රදර්ශනාගාරය සඳහා මධ්‍යම ප්‍රදර්ශනාගාරය සඳහා 2022.09.01 දින සිට 2024.08.31 කාලපරිච්ඡේදය සඳහා ගෙවන ලද රු.300,000ක අත්තිකාරම් මුදල නිවැරදි ලෙස අත්තිකාරම් ගිණුම හර කර උපචිත වියදම් බැර ලෙස අවසාන ගිණුම් තුළ නිවැරදිව පෙන්වා ඇත. මෙම මුදල ගෙවා ඇත්තේ. 2023.05.08 දිනදීය.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගෙවිය යුතු කුලී වටිනාකම නිවැරදිව දැක්විය යුතුය.

1.6 ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ගිණුම්

1.6.1 ලැබිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) අත්තිකාරම් අඩුකිරීමට පෙර ණයගැති වටිනාකම වන රු.726,761,316 තුළ වර්ෂ 2, 3, 4, 5 සහ 5ට වැඩි කාල පරාසයක් තුළ අයකර නොගත් ණයගැති ශේෂ වල වටිනාකම් පිළිවෙලින් රු.29,055,601ක් රු.4,207,863ක් රු.9,215,669ක් රු.17,378,652ක් සහ රු.166,098,488ක් විය. වසර 5ට වැඩි ණයගැති ශේෂය වන රු.166,098,488 ක් තුළ වසර 08 ක කාලයක සිට රාජ්‍ය ආයතනයන් 06කින් අයවිය යුතු ණයගැති ශේෂය රු.104,387,590 ක් ශේෂ	2021/2022 ගිණුම් වර්ෂයේ සිට අත්තිකාරම් මුදල් අඩු කිරීමට පෙර වසරකට වඩා වැඩි ණයගැති ශේෂයන්ගෙන් 5% ක වෙන් කිරීමක් සිදුකර ඇත. වසර 05 කට වැඩි ණයගැති වටිනාකම වන රු.104,387,590/- සඳහා සම්පූර්ණ වශයෙන් ණයගැතියන් සඳහා වෙන් කිරීමක් සිදුකර ඇත.	ලැබිය යුතු මුදල් අයකර ගැනීමට ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

තහවුරු කර ගැනීමකින් තොරව ගිණුම් වලින් ඉවත්කර තිබුණි.

(ආ) වෙනත් ලැබිය යුතු වටිනාකම ඉදිරියේදී ශේෂ තහවුරුවක් සිදුකර අවශ්‍ය -එම- රු.425,033,261ක් තුළ ඇතුළත් වර්ෂ 4කට නිරවුල් කිරීම් සිදුකිරීමට කටයුතු කරනු වැඩි කාලයක සිට අයකර නොගත් ලැබිය යුතු ලැබේ. ශේෂය රු.15,180,560ක් විය.

1.6.2 ගෙවිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>ණය හිමි ශේෂය වන රු.290,036,187 තුළ පිළිවෙලින් වර්ෂ 4 සහ 5ට වැඩි කාල පරාසයක් තුළ නිරවුල් නොකළ ශේෂ වල වටිනාකම පිළිවෙලින් රු.39,056,445ක් හා රු.51,465,657ක් විය. තවද දීර්ඝකාලීන වශයෙන් නිරවුල් නොකළ ගෙවිය යුතු ශේෂ වටිනාකම රු.205,743,565ක් නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.</p>	<p>එක් එක් ණයහිමි ගිණුම් ගත්කල වෙළඳ ශේෂය 2023/03/31 දිනට රු.290,036,186.78/-ක් වන අතර අමතර වශයෙන් ණයහිමි සම්බන්ධ කාල විශ්ලේෂණ වාර්තාවේ දක්වා ඇත්තේ එක් එක් ණයහිමියන්ගේ ගනුදෙනුවල ඒ ඒ කාලපරාසයන්හි මිලදී ගැනුම් (ණයහිමිගෙවියයුතුණය+)ලෙසද, ණයහිමි ගෙවීම් සිදුකරන අවස්ථාවේ එම දිනට ගෙවීම් (-) අගයන් ලෙසද සටහන්වේ. කාල විශ්ලේෂණ වර්තාවන්හි 2023/03/31 දිනට ශුද්ධ අගය ලෙස (මිලදී ගැනුම් හා ආපසු ගෙවීම් අඩුකල පසු අගය) ලෙස රු.290,036,186.78/- දක්වා ඇත.</p>	<p>ණය හිමි ශේෂ නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කල යුතුය.</p>

1.7 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2015 මැයි 25 දිනැති අංක PED 1/2015 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තු වක්‍රලේඛය</p>	<p>නිල වාහන සඳහා නොමැති ස්ථිර පදනමින් බඳවාගත් නිලධාරීන් 41 දෙනෙකුට මාසික ප්‍රවාහන දීමනා ලෙස රු.2,952,500ක මුදලක්ද කොන්ත්‍රාත් පදනම මත බඳවාගනු ලැබූ නිලධාරීන් 10 දෙනෙකුට රු.1,160,000ක මුදලක්ද ගෙවා තිබුණි.</p>	<p>එම නිලධාරීන් හට ප්‍රවාහන දීමනාව ගෙවීම සඳහා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය අනුමැතිය ලබාදී ඇති අතර ඒ සඳහා භාණ්ඩාගාර අනුමැතිය ලබාගැනීම සිදුවෙමින් පවතී.</p>	<p>වක්‍රලේඛය ප්‍රකාරව කටයුතු කල යුතුය.</p>

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.735,435,943ක ලාභයක් වූ අතර ඊට අනුරූප ඉකුත් වර්ෂයේ ලාභය රු.472,717,911ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.262,718,032ක වර්ධනයක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම වර්ධනයට ආදායම රු.666,533,283කින් වර්ධනය වීමත් මූල්‍ය වියදම් රු.36,074,849කින් අඩුවීමත් ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 අනාර්ථික ගනුදෙනු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) සමාගම විසින් 2015 වර්ෂයේ දී වී තොග රැස් කිරීම සඳහා ජංගම ගබඩා (Cocoon) 50ක් පිරිවැය රු.107,388,160කට පිලිපින රජයෙන් ආනයනය කර තිබූ අතර එම තොගයෙන් ඒකක 15ක් පමණක් වී අලෙවි මණ්ඩලයට රු.35,432,450 ක මුදලකට අලෙවිකර තිබූ අතර, ඒකක 13ක් CSR ව්‍යාපෘතිය යටතේ රාජ්‍ය ආයතන 4කට බෙදා දී තිබුණි. ඉතිරි තොගය වූ පිරිවැය රු.47,250,790ක් වූ ඒකක 22ක් වර්ෂ 8ක සිට නොවිකිණී ගබඩාවේ රඳවා තිබුණි.	Cocoon සම්බන්ධව විගණන නිරීක්ෂණයන් හා නිගමනයන් අනුගමනය කරනු ලබන අතර ඉතිරි වී ඇති Cocoon, CSR ව්‍යාපෘතියක් මගින් ඉවත් කිරීම සඳහා දැනටමත් පියවර ගෙන ඇත.	ව්‍යාපෘතියේ අපේක්ෂිත අරමුණු ඉටුකර ගත යුතුය.
(ආ) ආයතනයේ ගිණුම්කරණ පද්ධතිය නවීකරණය කිරීම වෙනුවෙන් පෞද්ගලික ආයතනයක රු.1,805,000ක අත්තිකාරමක් ලබාදී තිබූ අතර එම අත්තිකාරම ලබාදී වර්ෂ 05ක් ගතවී තිබුණද ගිණුම්කරණ පද්ධතිය නවීකරණය කිරීම හෝ අත්තිකාරම් පියවා ගැනීම සිදුකර නොතිබුණි.	අත්තිකාරම් මුදල පද්ධතියේ වැඩි දියුණු කිරීමක් වන ප්‍රදර්ශනාගාර සඳහා Loyalty Card Process ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා යොදවා ගෙන ඇත. එබැවින් ඉදිරියේදී Customer Loyalty Program සඳහා වන Invoice වටිනාකම රු.1,805,000.00 මුදල අත්තිකාරම් මුදලින් හිලවී කර ගැනීමට කටයුතු යොදනු ලැබේ.	ගිණුම්කරණ පද්ධතිය නවීකරණය කිරීම හෝ අත්තිකාරම් පියවා ගැනීම සිදුකළ යුතුය.

3.2 හඳුනාගත් පාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
පෙර වර්ෂය සමඟ සැසඳීමේදී සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ණයගැතියන් සඳහා වන හානිකරණ අලාභය රු. 1,211,418 සිට රු. 105,281,937 දක්වා රු.104,070,519ක් හෙවත් සියයට 99කින් ඉහළ ගොස් තිබුණි.	ණයගැතියන් රු.104,387,590ක අපහායන කිරීමක් සිදුකර ඇත.	සඳහා ණයගැතියන් සඳහා වන හානිකරණ අලාභ අවම කර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.

3.3 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය

කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම

නිර්දේශය

- (අ) 2023 මාර්තු 31 දිනට ගබඩාවේ පවතින පිරිවැය රු.529,846,414ක් වූ තොගයෙහි ඇතුළත් වර්ෂ 1, 2, 3, 4, සහ 5ට වැඩි කාලයක් ගබඩාවෙහි පැවති තොගවල වටිනාකම පිළිවෙලින් රු.39,190,210ක්, රු.7,251,928ක්, රු.3,722,072ක්, රු.6,035,062ක් සහ රු.89,113,082ක් විය. ඉහත තොගයෙහි ඇතුළත් පළමු වූ අයිතම ලෙස හඳුනාගෙන තිබූ රු.9,511,044 ක් වූ තොග ඉවත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් සමාගම කටයුතු කර නොතිබුණි. තවද, තොග කල් ඉකුත් වූ හෝ කල් ඉකුත් වීමට ආසන්න තොගයන් සත්‍යාපනය කර ගැනීමට ප්‍රමාණවත් ක්‍රමවේදයක් හෝ ගිණුම්කරණ මෘදුකාංග පද්ධතියක් ස්ථාපනය කර නොතිබුණි.
- (ආ) 2020 වර්ෂයේ නොවැම්බර් සිට 2022 මාර්තු දක්වා Q Shop අලෙවිසැල් 09 ක් ආරම්භ කර තිබුණු අතර 2020/2021 වර්ෂයේදී අලෙවිසැල් 02 ක් හා 2022/2023 වර්ෂයේදී වෙළඳසැල් 09 ක් ක්‍රියාකාරී මට්ටමේ පැවතුණි. එම අලෙවිසැල්වල 2020/2021 හා 2021/2022 වර්ෂයන්හි මුළු ක්‍රියාකාරී ලාභය පිළිවෙලින් රු.1,335,844 ක් හා රු.2,163,344 ක් වූ අතර 2022/2023 වර්ෂයේ මුළු ක්‍රියාකාරී අලාභය රු.10,043,972 ක් විය. එම හේතුවෙන් Q Shop අලෙවිසැල් ආරම්භකිරීම තුළින් සමාගමේ අපේක්ෂිත අරමුණ ඉටුකර ගැනීමට නොහැකි වී තිබුණි. තවද, Q Shop අලෙවිසැල්වල හඳුනාගන්නා ලද වටිනාකම රු.6,209,741ක් වූ (විකුණුම් මිලට) කල් ඉකුත් වූ සහ පළමු වූ භාණ්ඩ නාරාහේන්පිට ගබඩාවෙහි පවතින බව භෞතික පරීක්ෂාවේදී නිරීක්ෂණය වූ අතර එම භාණ්ඩ ගබඩාවෙන් ඉවත්කිරීම සඳහා ක්‍රමවේදයක් සකස්කර නොතිබුණි.
- (ඇ) Q Shop අලෙවිසැල් දිගින් දිගටම අලාභ ලැබීම හේතුවෙන් 2023 වර්ෂයේදී මෙම අලෙවිසැල්හි මෙහෙයුම් කටයුතු නතර කිරීමට තීරණය කර තිබූ අතර, 2023 මාර්තු 28 දින පැවති අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල තීරණයට අනුව අලෙවිසැල් 08ක් වසර 05ක කාල සීමාවකට මාසිකව රු.575,000ක කුලී මුදලකට කුළුබඩු හා ඒ ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන

2023.09.11 දින වන විට තොගයේ පිරිවැය රු.425,510,165.25ක් වන අතර අවුරුදු 1 ට වැඩි තොග පිරිවැය රු.72,228,714 දක්වා අඩුකර ගැනීමට හැකි වී ඇත. පළමු වූ සහ සෙමෙන් අලෙවි වන භාණ්ඩ තොග ඉවත් කිරීම සඳහා ආයතනය බොහෝ ක්‍රියාමාර්ග ගෙන ඇත. ආයතනයේ පවතින මෘදුකාංග පද්ධතිය මගින් තොග කල් ඉකුත් වූ සහ ඉකුත් වීමට ආසන්නද යන්න හඳුනා ගැනීමට ප්‍රායෝගික පහසුකම් නොමැත. පළමු වූ තොග පිරිවැය රු.1,456,928 දක්වා අඩුකරගෙන ඇත. සෙමින් අලෙවි වන සහ අලෙවි නොවන තොගද බැහැරකිරීම සඳහා තොග සමීක්ෂණ සිදු කරමින් පවතී.

Q Shop අලෙවිසැල් 08ක් එනම් නවම මාවත, පදනම, හෝමාගම, පාදුක්ක, කොටුව, මත්තේගොඩ, තලංගම සහ බොරැල්ල අලෙවිසැල් කුළුබඩු හා ඒ ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන අලෙවි මණ්ඩලයට ලබාදීමට 2023.05.26 දින ගිවිසුම් ගතව තිබුණි. මාකුඹුර සහ කැස්බෑව අලෙවිසැල් කුලියට ලබා දීම සඳහා 2023.07.14 දිනැති ලිපිය මගින් එකඟ විය. නාරාහේන්පිට Q Shop පරිශ්‍රය කුලියට ලබාදීම සඳහා සරසවි සමාගම සමඟ 2023.04.11 දින ගිවිසුම්ගත වීමට කටයුතු කර තිබුණි.

තොග පාලන කටයුතු නිසි පරිදි කළමනාකරණය කළ යුතුය.

ව්‍යාපෘතියෙන් අපේක්ෂිත අරමුණු ඉටුකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.

ගිවිසුම් ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතුය.

අලෙවි මණ්ඩලයට ලබා දීමට 2023 මැයි 26 දින ගිවිසුම්ගත වී තිබුණද, 2023 අගෝස්තු 31 දිනවන විට අලෙවිසැල් 04 ක් පමණක් මණ්ඩලය වෙත භාර දී තිබුණි.

කැස්බෑව, මාකුඹුර, මන්නේගොඩ, තලංගම පරිශ්‍රවල අළුත් වැඩියා කටයුතු මේ වනවිට සිදුවෙමින් පවතින අතර, ඉදිරි මසක කාලය ඇතුළත එම පරිශ්‍ර කුළුබඩු හා ඒ ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන අලෙවි මණ්ඩලය වෙත පැවරීම අවසන් කළ හැකිවේ.

(ඇ) අමප/20/1698/313/029 හා 2020 නොවැම්බර් 16 දිනැති අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණය පරිදි සමාගම විසින් ආරම්භ කරන ලද රජවාස වෙළෙඳ සංකීර්ණයේ ආරම්භක දින වන 2021 මාර්තු 15 සිට විගණිත දිනය වන 2023 ජූනි 30 දින දක්වා ලැබූ ශුද්ධ අලාභය රු.6,743,948 ක් විය. මෙම කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ මුළු කුලී ආදායම රු.31,222,146ක් වූ අතර මුදලින් ලැබීම් හා කුලී තැන්පතු වලින් පියවා ගැනීමෙන් අනතුරුව 2023 ජූලි 31 දිනට අයවියයුතු වටිනාකම රු.1,369,750ක් විය. තවද බදු ගිවිසුම ප්‍රකාරව මාසික වීදුලි බිල්පත්, ජල බිල්පත් හා දුරකථන බිල්පත් දෙවන පාර්ශවය විසින් දැරියයුතු බව දක්වා තිබුණද උක්ත කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ වීදුලි වියදම වූ රු. 12,947,529ක මුදල සමාගම විසින් දරා තිබුණි.

කොවිඩ් වසංගත තත්වය නිසා 2021 අප්‍රේල් මාසයේ සිට සාප්පු සංකීර්ණය වසා දැමුණි. රජවාස වෙළෙඳ සංකීර්ණය වසා තැබුන ද වීදුලි බිල්පත්, ජල බිල්පත් STC ආයතනය විසින් දරණ ලද අතර, කඩ හිමියන්ගේ ඉල්ලීම මත අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය ඇතිව ආරම්භක මාසය වන පෙබරවාරි සහ මැයි ජූනි මාසයන්හි කුලී මුදල් ලබා ගැනීමෙන් කඩ හිමියන් නිදහස් කෙරුණි. 2022 සැප්තැම්බර් මස සිට ආයතනය විසින් කුලී මුදල් නිසි පරිදි නොගෙවන කඩ හිමියන් අංක 07 සහ 08 පරිශ්‍රයන්ගෙන් ඉවත් කරන ලදී. එක් එක් පරිශ්‍ර සඳහා ජල බිල්පත් සඳහා මීටර් සවි කරීම ප්‍රායෝගික නොවන අතර, එම කඩහිමියන් වැසිකිලි පරිශ්‍ර පමණක් භාවිතා කරනු ලබයි. එබැවින් ඉහත කරුණු පදනම් කර ගෙන 2022.04.01 සිට වන මූල්‍ය වර්ෂයේ රජවාස පරිශ්‍රය ලාභදායී ඒකකයක් වශයෙන් පවත්වා ගෙන යාමට නියමිතය.

ව්‍යාපෘතියෙහි අපේක්ෂිත අරමුණු ඉටුකර ගැනීමට කටයුතු කල යුතුය.

3.4 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා විගණන නිරීක්ෂණය

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම නිර්දේශය

සමාගම විසින් ආහාර කොමසාරිස් දෙපාර්තමේන්තුවෙන් කුලී පදනම මත ලබාගෙන තිබුණු වේයන්ගොඩ ගබඩාවෙහි ගිවිසුම් කාලපරිච්ඡේදය 2023 පෙබරවාරි මස අවසන් වීමෙන් පසුව මාස 6 ක කාලසීමාවක් තුළ භාණ්ඩ ගබඩා කිරීමකින් තොරව නිෂ්කාර්යව පවත්වාගෙන ගියද, ගිවිසුම් අළුත්කර ගැනීමක් හෝ ගබඩාව ආපසු භාරදීමට ක්‍රියා නොකිරීම හේතුවෙන් මාසික කුලිය රු.210,000 ක් බැගින් මාස 06 සඳහා රු.1,260,000ක් ආහාර දෙපාර්තමේන්තුවට ගෙවිය යුතු වී තිබුණි.

ආයතනය විසින් කුලී පදනම මත ලබාගෙන ඇති වේයන්ගොඩ ගබඩාව ඉදිරි වසර 01 ක් සඳහා දීර්ඝකර ගෙන ඇත.

කුලී පදනම මත ලබාගෙන ඇති ගබඩාව නිෂ්කාර්යව පවත්වා නොගත යුතුය.

3.5 ප්‍රසම්පාදන කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) 2006 රජයේ ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයේ 4.2.1 වගන්තියට අනුව ආයතනයේ සියළුම මිලදී ගැනීම් සඳහා ප්‍රධාන ප්‍රසම්පාදන සැලැස්මක් පිළියෙල කල යුතු වුවත්, සමාගම විසින් වෙළඳ නොගය සඳහා ප්‍රසම්පාදන සැලැස්මක් පිළියෙල කර නොතිබුණ අතර ස්ථාවර වත්කම් මිලදී ගැනීම සම්බන්ධයෙන් පමණක් ප්‍රසම්පාදන සැලැස්මක් පිළියෙල කර තිබුණි.</p>	<p>ඉදිරි වර්ෂයේදී කාලීන අවශ්‍යතා සඳහා සහ එදිනෙදා පාරිභෝගික අවශ්‍යතා සඳහා වෙන වෙනම ප්‍රසම්පාදන සැලසුමක් සකස් කිරීමට සැලසුම් කර ඇති අතර එහිදී එදිනෙදා ප්‍රසම්පාදන අවශ්‍යතාවයන් ඒ ඒ අවස්ථාවේදී සැලැස්මට අනුව සිදුකිරීමට කටයුතු කෙරෙනු ඇත.</p>	<p>සියලුම මිලදී ගැනීම් සඳහා ප්‍රසම්පාදන සැලැස්මක් පිළියෙල කල යුතුයි.</p>
<p>(ආ) 2023 ජනවාරි 11 දිනැති අංක 23/0038/627/001 දරන අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණ අනුව දේශීය වෙළඳපලේ පවතින බිත්තර හිගයට කෙටිකාලීන විසඳුමක් ලෙස බිත්තර ආනයනය කිරීම සඳහා අනුමැතිය ලබා දී තිබුණි. ඒ අනුව 2023 මාර්තු මාසයේ සිට මැයි දක්වා බිත්තර 16,531,200 ක් ආනයනය කිරීමේදී බිත්තර ආනයනයෙන් පසු තාවකාලික ගබඩා මධ්‍යස්ථානය වශයෙන් ප්‍රසම්පාදන ක්‍රියාවලිය අනුගමනය කර Immortal සමාගම තෝරාගෙන ඇති අතර එම සමාගම විසින් Spectra Yard ආයතනයෙන් සේවාව ලබාගෙන සමාගම වෙත සේවාව සපයා තිබුණි. පසුව සමාගම විසින් ප්‍රසම්පාදන ක්‍රියාවලිය අනුගමනය නොකර Spectra Yard ආයතනය මඟින් සේවාව ලබා ගෙන රු.7,053,250ක් ගබඩා කුලී වශයෙන් ගෙවා තිබුණි.</p>	<p>ආනයනික බිත්තර නිෂ්කාශනය, තබාගැනීම (Laden storage) සහ ප්‍රවාහනය සඳහා අප විසින් ටෙන්ඩර් කැඳවන ලද අතර බිත්තර වැනි ද්‍රව්‍යයන් තබාගැනීම, එහි වගකීම ගැනීම සහ ප්‍රවාහනය සඳහා සැපයුම්කරුවන් අකමැත්තක් දැක්වීම මත එක් සේවා සපයන්නෙකු පමණක් එම ටෙන්ඩරයට සහභාගී වූ අතර, අප විසින් ඉහත ටෙන්ඩරය මඟින් තෝරා ගනු ලැබූ Immortal සමාගම මඟින් Spectra Yard සේවාව ලබා ගන්නා ලදී.</p> <p>නමුත් පසුව අප ආයතනය විසින් සෘජුව Spectra Yard සේවාව ලබා ගැනීම මඟින් මෙහෙයුම් කටයුතු සඳහා පහසුවක් වන බැවින් 2023.08.01 සිට Spectra Yard ආයතනය මඟින් සෘජුව ටෙන්ඩරයේ සඳහන් මිල ගණන්වලට අඩු මිල ගණන් යටතේ එම සේවාව ලබා ගන්නා ලදී.</p>	<p>ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහය අනුව කටයුතු කල යුතුය.</p>

3.6 මානව සම්පත් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2023 මාර්තු 31 දිනට සමාගමේ මුළු අනුමත කාර්ය මණ්ඩලය 320 ක් වූ අතර තථ්‍ය කාර්ය මණ්ඩලය 328 වූයෙන් එදිනට පුරප්පාඩු 45 ක් හා අතිරික්ත 53 ක් පැවතුණි. මෙම පුරප්පාඩු තනතුරු 45 ඇතුලත විධායක මට්ටමේ පුරප්පාඩු 24ක් හා සහාය කාර්ය මණ්ඩලයේ පුරප්පාඩු 21 ක් පැවතිණි. තවද තථ්‍ය කාර්ය මණ්ඩලය තුළ කොන්ත්‍රාත් පදනම මත බඳවාගත් නිලධාරීන් 51 දෙනෙකු සහ</p>	<p>ආයතනයේ අලෙවි කටයුතු පුළුල් වීමත් සමඟ නව ව්‍යාපෘති ආරම්භ කරන ලද අතර එම කටයුතු වඩා කාර්යක්ෂමව ඉටුකර ගැනීම සඳහා එවකට සිටි කාර්ය මණ්ඩලය ප්‍රමාණවත් නොවූ නිසාවෙන් කොන්ත්‍රාත් හා අනියම් පදනම මත සේවකයින් බඳවා ගන්නා ලදී. ඒ සඳහා භාණ්ඩාගාර අනුමැතියක් ලබාගෙන නොමැත.</p> <p>වෙළඳ අමාත්‍යාංශ ලේකම් මඟින්</p>	<p>අනුමත කාර්යමණ්ඩලයට අනුගත විය යුතු අතර කොන්ත්‍රාත් හා අනියම් පදනමින් බඳවා ගත් නිලධාරීන් සඳහා ගිවිසුම් පරිදි කටයුතු කල යුතුය.</p>

ගිවිසුම් කාලය අවසන් වීමෙන් පසුව නැවත කාලය දීර්ඝ කිරීමෙන් තොරව රඳවාගෙන ඇති අනියම් පදනම මත බඳවාගත් නිලධාරීන් 44 දෙනෙකු විය.

කළමනාකරණ සේවා දෙපාර්තමේන්තුව වෙත මෙම කොන්ත්‍රාත් හා අනියම් සේවක අවශ්‍යතාවය පැහැදිලි කරමින් එම සේවකයින් සඳහා කොන්ත්‍රාත් පදනම මත නව සේවක බල සැකැස්මක් අනුමත කර දෙන සාමාන්‍යාධිකාරිත්‍වයගේ අත්සනින් 2023.02.15 දින ලිපියක් යොමු කර ඇත.

ඉහත කරුණු හේතුවෙන් කොන්ත්‍රාත් හා අනියම් සේවා කාලය අවසන් වූ පසුව එම කාලය දීර්ඝ කරමින් පත්වීම් ලිපි ලබා නොදුන් අතර සහපතිතුමාගේ අනුමැතිය යටතේ ඔවුන්ට වැටුප් හා දීමනා ගෙවා ඇත.

4 ගිණුම්කටයුතුභාවය සහ යහපාලනය

4.1 වාර්ෂික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 2022/2023 වර්ෂ වෙනුවෙන් පිළියෙල කරන ලද ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම තුළ ක්‍රියාකාරකම් 11 ක් හඳුනාගෙන තිබූ අතර ඉදිරිපත් කරන ලද කාර්යසාධන වාර්තාව අනුව ක්‍රියාකාරකම් 5 ක් ක්‍රියාත්මක කර නොතිබුණි. මුළු ව්‍යාපෘති සමග සැසඳීමේදී ඉටු නොකල ව්‍යාපෘති සංඛ්‍යාව සියයට 45ක් වන අතර එම ව්‍යාපෘති අතර සුවිශේෂී වැදගත්කමකින් යුතු ERP ව්‍යාපෘතිය හා අපනයන වෙළඳපලට පිවිසීමට කටයුතු කිරීමද විය.	ආයතනයට වසර මුල ඉදිරිපත් කරන සැලසුම් වලට පරිහානිව රජයේ අවශ්‍යතා මත බොහෝ ව්‍යාපාර කටයුතු වලට ක්‍රියාකාරීව දායක වන අතර ඒ තුලින් අවශ්‍ය මූල්‍යමය ඉලක්ක සපුරා ගෙන ඇත. එවැනි අවස්ථා වලදී ආයතනය එම විශේෂ ව්‍යාපාර කටයුතු කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන අතර වර්ෂයේ මුල සැලසුම් කරන ලද ක්‍රියාකාරකම් සියල්ල ඉටු කිරීමට නොහැකි වනු ඇත. කෙසේ වුවද ඉදිරියේදී වසර මුල ඉදිරිපත් කරන සැලසුමට අනුගතව ක්‍රියාකිරීමට උත්සහ කරනු ඇත.	ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම තුළ ඇතුළත් ක්‍රියාකාරකම් ඉටු කිරීමට කටයුතු කල යුතුය.
(ආ) ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම තුළ අලෙවි ප්‍රවර්ධනය උදෙසා විවිධ අලෙවි/නිෂ්පාදන මාර්ග (New Product Line) 8ක් වර්ෂය තුළ හඳුන්වාදීමට සැලසුම්කර තිබුණද සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ එවැනි අලෙවි/නිෂ්පාදන මාර්ග 3ක් පමණක් හඳුන්වා දී තිබුණි.	සමාලෝචිත වර්ෂයේ ආයතනය අළුතින් හඳුන්වා දී ඇත්තේ අලෙවි මාර්ග 3ක් පමණි. ඉදිරි වර්ෂවල සැලසුම් සකස් කිරීමේදී සත්‍ය තත්වයට ආසන්න ක්‍රමයකට සැලසුම් සකස් කිරීමට ක්‍රියාමාර්ග ගනු ඇත.	ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම තුළ ඇතුළත් ක්‍රියාකාරකම් ඉටු කිරීමට කටයුතු කල යුතුය.

4.2 අභ්‍යන්තර විගණනය

විගණන නිරීක්ෂණය

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

නිර්දේශය

2022/2023 වර්ෂයට පිළියෙල කරන ලද අභ්‍යන්තර විගණන සැලැස්ම අනුව ආවරණය කල යුතු විගණන ක්ෂේත්‍ර 06ක් හඳුනාගෙන තිබුණද, ඉදිරිපත් කරන වාර්තා අනුව තොග සමීක්ෂණ ක්ෂේත්‍රය කෙරෙහි වැඩි අවධානය යොමුකර තිබුණ අතර අනෙක් ක්ෂේත්‍ර ප්‍රමාණවත් ලෙස ආවරණය කර නොතිබුණි. තවද මෙම තොග සමීක්ෂණයන්හිදී දිගින් දිගටම සිදුවන තොග හානි තත්ත්වයන් අවම කිරීම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම කෙරෙහි අවධානය යොමු වී නොතිබුණි.

2022/23 වර්ෂයේ අභ්‍යන්තර විගණන සැලැස්ම අනුව ආවරණය කල යුතු විගණන කරුණු 06 න් 74% පමණ ප්‍රමාණයක් විගණන කටයුතු සිදුකිරීම සඳහා අභ්‍යන්තර විගණන අංශය මගින් පියවර ගෙන ඇත. එමෙන්ම 2023/24 වර්ෂයේදී විගණන සැලැස්ම අනුව කටයුතු සිදු වෙමින් පවතී.

අභ්‍යන්තර විගණන සැලැස්ම අනුව හඳුනාගත් විගණන ක්ෂේත්‍ර ආවරණය කිරීමට කටයුතු කල යුතුය.